

לימוד היומי דקהילתנו

יום	יום להודש	יום מוהר"ן	ליקוטי הלכות ה"א	ליקוטי הלכות ה"ב	משנה ברורה	חיי מוהר"ן	שולחן ערוך
שבת	א'	צד.	ריב.	חורה	רמה-רמז	מ"א	מ"א
א	ב'	צד:	ריג.	ק"ב.	רמז-רמח	מ"א י"ב	מ"ב
ב	ג'	צה.	ריד.	ק"ב:	רמז-רנ	מ"א א'	מ"ג א'
ג	ד'	צה:	רטו.	ק"ג.	רמז-רנב	מ"א ב' ג'	מ"ג ב' ג'
ד	ה'	צו.	רטז.	ק"ג:	רמז-רנד	מ"א ד' ה'	מ"ג ד' ה'
ה	ו'	צו:	ריו.	ק"ד.	רמז-רנו	מ"א ו' ז'	מ"ג ו' ז'
ו	ז'	צז.	ריח.	חורה	רמז-רנח	מ"א ח' א'	מ"ג ח' א'

בקרני אדר

יו"ל ע"י קהילת חסידי ברסלב
בנשיאות הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטער שליט"א

408 | פרשת תרומה | א' אדר תשפ"ה

דבר המערכת

יופי לך קהילתנו הקדושה! אין מילים שיביעו עומק ההערכה למאות האברכים ובני משפחותיהם שיצאו חלוצים להיות 'בני חורין' מכבלי הרע של הכלים הטכנולוגים למיניהם וקבלו על עצמם באהבה להתנזר מכל וכל מלגעת בטומאה רצוצה זו.

בכינוסי הקודש המפוארים שנערכו בקהילתנו בירושלים ובית שמש לקראת 'שבת טהרנו' בשבת העברה נשמעו דברי חיזוק נפלאים מפי רבנים ומגידי מישרים וראשי החבורות שעוררו וחיזקו להעמיד חומת אש הכרחית וחיונית זו להצלת יהדותנו קדושתנו וטהרתנו.

'אין מזרזין אלא למזרזין', האש הקדושה התפשטה חיש קל כאשר מאות אברכים חתמו על הדרגה הכי גבוהה של התנזרות המכונה 'בני חורין' כאשר הכוונה היא להיות מפורשים לגמרי מכל שייכות לכלים שעלולה להיות בהם סכנת פגיעה רוחנית ח"ו.

כך גם זכו בחורי החבורות יחד עם כלל בחורי אנ"ש להתחזק יחד במעמד מרומם להעצים פנינת קודש אלו וגם שם קבלו על עצמם משמרת למשמרת ביותרת קדושה וטהרה כראוי וכיאות, אשרי חלקם.

חומת הקודש הקיפה גם את נשות הקהילה שהתקבצו יחד למעמדי התעוררות והתחזקות נפלאים כדי לשמור מכל משמר על ביתן נאווה קודש.

כדאי הם קבוצי קודש אלו להליץ בעד כולנו שנזכה לדורות קדושים וטהורים ולבנות בתים נאמנים בישראל, וכהבטחת חז"ל שמקום הגדרים הוא מקום הקדושה, זו הרי היתה מגמתו של רבינו הקדוש שנחמיר עד קצה האחרון בגדרי הקדושה ובוודאי יעורר רחמים עלינו שנזכה להיות כלים מוכנים להשראת השכינה ולכל הברכות.

העורכים

פניני אור

אמרות טהורות מרביה"ק ותלמידיו

"כִּי תִשָּׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל - זָה בְּחִינַת מִשָּׂא. וְנִתְּנָו אִישׁ כְּפָרוֹ - זָה בְּחִינַת מִתְּנוּ. הִינֵנוּ בְּחִינַת מִשָּׂא וּמִתְּנוּ.

(חיי מוהר"ן)

בירור המדמה

שבהליכתו אחר תאוותיו ומדותיו הרעות הוא עושה טוב, - על ידי זה יכול להטעותו. ולדוגמא, אף אחד לא היה הולך לכעוס אם היה יודע בבירור שהכעס הוא רע גמור, ורק בגלל הדמיון שהיצר מצייר לו שירוויח ברוחניות ובגשמיות על ידי כעסו נפתח לו פתח להרגילו למדה נוראה זו, וכך בכל שאר הדברים הרעים חלילה.

ועל אף שבאמת כח המדמה אינו רע בעצם, מכיון שהוא גם יכול לשמש לטוב, ובכח זה יכולים לצייר לאדם שישתוקק לדברים הטובים באמת ולהרגילו לטוב, אבל בכוח זה יכול היצר להאחז ולהשתמש בו לצד הרע חלילה, ולכן, מי שרוצה לנצח את יצרו צריך שישתמש דוקא בכח הדמיון והמדמה לטוב, ובכך יתקן כח זה וינצל מיצרו. ולעומת זאת, יש לזהר מאד מהמדמה הרע, אסור להדמות בשום דבר לגויים ולתהלוכותיהם, מכיון שבכך המדמה שבו היא נוטה לרע, שזה כאמור עיקר כח היצר.

זהו עומק העצה שרבינו הקדוש יעצנו לעשות עצמו כאילו הוא מתלהב ושמח בתפלתו, וכפי שרבי נתן מרחיב (שם אות ג') "כי זה בחינת ברור המדמה שנכלל המדמה בקדושה, שמדמים עצמם לדברים שבקדושה, אף על פי שבתחילה אין לו מדה זו באמת, אף על פי כן מדמה עצמו ומנהיג עצמו ומרגיל עצמו במדות אלו והנהגות ישרות אלו של אנשים כשרים באמת ועל ידי זה זוכה אחר כך לכל הטוב באמת, וצריכים להיות חזק מאד ועקשן גדול בענין זה."

רבינו הקדוש מלמדנו שם (בלקו"מ סי' כ"ה הג"ל) שתי עצות לבירור המדמה הזה, א. כאשר מגלים את החן והפאר של ישראל, ודבר זה נעשה על ידי מצות צדקה. ב. כאשר שמחים במצוות. רבי נתן מברר ששתי אלו הם יסודי עבודת חודש אדר בהם נלחמים בעמלק, ועלינו לעורר את הרצון להדמות אך ורק לכשרים שבישראל ולהתרחק מחן הגויים, שזוהי התגלות חן ופאר ישראל. ועל כן אנו משמיעים בחודש זה על השקלים שהיא צדקה לגדבת המשכן, קדושת השקלים עומדים כידוע מול כחו של המן שרצה לשקול עשרת אלפים ככר כסף להשמידם, וכמו שאמרו חז"ל (מגילה יג:) "גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שעתיד המן לשקול שקלים על ישראל לפיכך הקדים שקליהו לשקליו", המן נלחם לבטל את התבדלותם של ישראל מן העמים וקטרג על ש"דתייהם שונות מכל עם" ורצה שיתדמו להם ובכך לשלוט בהם, ובכח הצדקה הזאת אנו מעוררים את בירור המדמה, והשקלים נועדו לברר את המדמה שעומד כאמור על משקל שוה בין הרע והטוב ויש להטותו לטוב. כך גם על ידי שמחת אדר אנו מבטלים את המדמה הרע שהוא שורש היצר הרע.

המשך בעמוד ד'

כל הציבור סביבו עסוק בתפילה מרוממת, אבל הוא כמו מפגין ומכריז על התבדלותו מהם, בידו אחוז ספר פלוני תוך שהוא קורא בו בהתעניינות. אין לו שום דבר נגד תפילה חלילה, אבל מכיון שאינו חש טעם והרגש בזה אין לו כח לשחק 'כאילו', יש לו נטיה למדת האמת, ועל כן הינו סבור שמי שאכן מרגיש טעם בתפילה שיתפלל אבל זה שנפשו יבשה שלא ירמה אף אחד בצדקותו המעושה, לפחות שיהיה אמיתי כמו שהוא....

אכן, האמת האהובה ויקרה מכל, אבל כמה רחוקה דעתנו מדעת התורה, רבינו הקדוש יסוד האמת מזהיר (בש"ה"ן, ע"ד) שמי שאין לו שום התלהבות בתפילתו "צריך לעשות לעצמו התלהבות וחמימות ולב בוער להתפילה וצריכים לפעמים לעשות לעצמו רוגז ויעשה לו חמימות ותבערת הלב בדבורי התפלה" אזוי וויא איינער שניצט זיך א רוגז] כמי שעושה עצמו מרוגז], ועל ידי זה יבוא אחר כך באמת להתלהבות וחמימות הלב בתפילה, ויזכה שיבער לבו להשם יתברך, ויתפלל בהתלהבות גדול."

כך גם מי שלא חש שמחה בתפלתו "שצריכים שתהיה התפילה בשמחה גדולה וצריכים להכריח עצמו לשמח עצמו בכל מה שיכול כדי לזכות לשמחה ובפרט בשעת התפלה, ואם לפעמים דעתו מבובל ואינו יכול בשום אופן לשמח עצמו, אז עתה שיעשה עצמו כאלו הוא שמח, ואף על פי שבתחילה עדיין אין השמחה באמת בלב, אף על פי כן על ידי שעושה עצמו כאילו הוא שמח על ידי זה יזכה אחר כך באמת לשמחה". ורבינו הקדוש מסיים שם: "ועצה זאת היא עצה גדולה מאד גם בכל הדברים שבקדושה, שבתחילה צריכים לעשות עצמו כאלו הוא להוט אחר אותו הדבר שבקדושה ואחר כך זוכים באמת לזה".

זה עצמו חידוש גדול, שהאמת מחייבת להתנהג בהנהגה חיצונית הסותרת למהותו הפנימית, ודוקא זה מה שיעורר את האמת בלב, אבל רבי נתן גם מעמיק ביסוד הדברים ומוצא בכך עיקר עצום והכרחי במלחמת היצר ובמלחמת עמלק.

רבינו הקדוש (בלקוטי מוהר"ן ח"א, סוף סי' כ"ה) אמר שיש לכנות לבעל דבר והיצר הרע בשם 'כח המדמה', ורבי נתן (בלקוטי הלכות, חקות העכו"ם ב') מברר, שאכן כל כחו של היצר תלוי בכח זה, מכיון שאין אדם מישראל שיתרצה חלילה לחטוא, היצר לעולם לא היה יכול לפתותו, מכיון שהוא קדוש משרשו ורחוק בתכלית מהרע, ורק על ידי כח הדמיון - שהיצר מצייר לו את הרע לטוב והטוב לרע עד שאכן נדמה לאדם

סוד המנורה!

ועשית מנרת זהב טהור מקשה תעשה המנורה ירכה וקנה גביעיה כפתוריה ופרחיה ממנה יהיו

המנורה יש בה שבעה נרות, וששת הנרות משני צדיה מאירים אל מול פני המנורה; 'פני המנורה' הוא הצדיק האמת הגדול במעלה, נשמת משה. ושאר הנרות הם שאר הצדיקים האמיתיים המאירים את אורם בכלל ישראל, ו'אל מול פני המנורה' יאירו שבעת הנרות.

וכך מבאר מוהרנ"ת את הפסוקים שבפרשתנו:

"וזה מעשה המנורה מקשה זהב עד ירכה עד פרחה מקשה הוא - 'מקשה' פירש רש"י שהיתה כל המנורה עשויה מעשת אחד מראש ועד סוף, היינו שכל תיקוני המנורה כולם תלויים זה בזה, וכולם נעשים מעשת אחד, להורות שכולם נעשים מהצדיק בחינת משה בעצמו, שממנו כל התיקונים מראש ועד סוף.

וזהו 'עד ירכה עד פרחה מקשה הוא', שהצדיק ממשיך כל התיקונים, עד שמכניס בחינת עקשנות ועזות דקדושה גם בדיוטא התחוננה מאד, בבחינת ירכין ורגלין, בבחינת עד ירכה עד פרחה מקשה הוא.

וזה בחינת 'עד פרחא', בחינת פריחת זריחת והתנוצצות אלקותו יתברך שמאיר גם בבחינת רגלין וירך, שמגודל העזות דקדושה שמכניס בכל אחד מישיראל, על ידי זה פורח ומתנוצץ אור זריחת אלקותו יתברך גם בבחינת ירך ורגלין, בבחינת עד ירכה עד פרחה מקשה הוא.

וזהו 'כמראה אשר הראה ה' את משה כן עשה את המנורה', ודרשו רבותינו זכרונם לברכה שהיה משה מתקשה על מעשה המנורה עד שהראה לו ה' יתברך מנורה של אש וכו'. כי באמת הכל מאתו יתברך, כי כל התיקונים נעשין על ידי תורת ה' ותפילת ה' בעצמו כביכול, שזהו בחינת המנורה שהראה לו מלמעלה, וכן עשה משה את המנורה, כי הוא נכלל בו יתברך וזכה גם כן לבחינת תורת ה' ותפילת ה' שעל ידי זה נמשכין כל החסדים העליונים ונתתקנים כל התיקונים הכלולים במנורה.

ועל כן נתקשה משה מאד על מעשה המנורה מחמת שראה שהכל נעשה מעשת אחד והכל תלוי זה בזה ואין יודעין מהיכן ההתחלה, על כן היה קשה בעיניו מאד איך מכניסין ומאירין תיקונים אלו בישראל. עד שהראה לו ה' יתברך שהכל ממנו יתברך, רק העיקר הוא הרצון האמת, שמי שירצה באמת ברצונות חזקים להתקרב לה' יתברך יזכה לכל זה. וזה שכתוב בסוף מראה המנורה של זכריה 'לא בחיל ולא בכח כי אם ברוחי' בחינת רצון, כי העיקר תלוי ברצון טוב וחזק, ימים ושנים לה' יתברך, באמת לאמתו על ידי זה יזכה לכל הנ"ל" (ליקוטי הלכות, מתנה ה, עב).

אל תדין את עצמך עד שתגיע למקומך!

"משנכנס אדר מרבין בשמחה!"

ומאחר שאחד המפריעים הגדולים לשמחה הוא מה שהאדם דן את עצמו לכך חובה ובו לעצמו, אמרנו להקדיש מאמר לענין זה, עד כמה ראוי לו לאדם להיזהר מלדון את עצמו לכך חובה ולבלי לבוז לעצמו ח"ו.

ובכן:

הצטוונו מפי חכמינו ז"ל: "אל תדין את חברך עד שתגיע למקומו!" (אבות פרק ב משנה ד).

ומי הוא זה ואיזהו אשר יודע את מקומו של כל אחד ואחד, בגלגול זה ובגלגוליו הקודמים - מלבד הקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו, דיין האמת. "כי רק הוא יתברך לבדו ראוי לשיפוט את האדם, כמו שאמרנו רבותינו ז"ל 'אל תדין את חברך עד שתגיע למקומו', ומי הוא שיכול לידע ולהגיע למקום חברו, כי אם השם יתברך, שהוא מקומו של עולם ואין העולם מקומו, וכל אחד ואחד יש לו מקום אצלו יתברך, ועל כן הוא לבדו יתברך יכול לדון את האדם, כי הוא יתברך בעל הרחמים, ובודאי הוא מקיים בנו הוי דן את כל האדם לכך זכות" (ליקוטי מוהר"ן תניינא, א).

וכשאנו אכן לוקחים בחשבון את 'מקומו' של האדם, וכל מה שעבר עליו - אנו מגלים 'שבאמת אינו חייב כל כך ברשתתו ופשעיו העצומים'. וכדבריו של רבי אברהם ב"ר נחמן:

"כפי המובן מדבריו הקדושים, שהעלאת הרשע לכך זכות להשיבו בתשובה, הוא על ידי שדנים אותו לכך זכות, שבאמת אינו חייב כל כך ברשתתו ופשעיו העצומים, וכענין המובא בחלק ב' סימן א', כי מי יודע כל המקומות שעבר בהם, עיין שם" (ביאור הליקוטים, תורה רפב).

כשה'נקודות טובות' שאנו מוצאים ברשע, מוכיחות לנו ביתר שאת, עד כמה 'אינו חייב כל כך' בנקודותיו הרעות... 'כי על ידי שאנו רואים, שגם הוא מתעורר ומתגבר ממקום שהוא שם, לעשות איזה דבר טוב, [מזה אנו מבינים ורואים] שגם בעת העדר התגברותו, אינו חייב כל כך" (שם).

ודברים אלו אמורים לא רק כלפי הזולת, אלא אף בהסתכלות האדם על עצמו. שכן: "כמו שצריכין לדון אחרים לכך זכות, אפילו את הרשעים, ולמצוא בהם איזה נקודת טובות, ועל ידי זה מוציאין אותם באמת מכך חובה לכך זכות. כמו כן הוא אצל האדם בעצמו, שצריכין לדון את עצמו לכך זכות, ולמצוא בעצמו איזה נקדה טובה" (ליקוטי מוהר"ן, רפב).

וכשם שאת הזולת אסור לדון "עד שתגיע למקומו", כך גם האדם כלפי עצמו. שכן:

"אף על פי שהוא יודע מכאובי נפשו וריבוי פשעיו כי עצמו מספר וכו' רחמנא ליצלן, אף על פי כן צריכין לקיים גם בעצמו 'אל תדין עד שתגיע למקומו' כמו שצריכין לקיים בחברו אל תדין וכו' כנ"ל. כי בודאי גם מקום עצמו אינו יודע, כי בודאי אינו יודע מאיזה מקום נמשך, וכל מה שעברו עליו בכל הגלגולים, ומאיזה מקום נמשכין עליו היצירן רעים והמחשבות רעות שלו וכו' וכו'. על כן אסור לייאש את עצמו לעולם, כאשר הזהירו אדוננו מורנו ורבנו זכרוננו לברכה כמה פעמים בלי שיעור.

כי צריכין לקיים גם בעצמו 'אל תהי בז לכל אדם', שלא לעבור על איסור שפיכות דמים חס ושלום, כמבואר שם בהתורה הנ"ל שהאיסור 'אל תהי בז לכל אדם' הוא איסור שפיכות דמים, עיין שם. על כן גם לבזות את עצמו ביותר עד שיוכל ליפול על ידי זה חס ושלומו, הוא בודאי איסור חמור, כי הוא איסור שפיכות דמים שאסור גם בעצמו, כמו שכתוב 'שופך דם האדם וכו' ואך את דמכם לנפשתיכם', ודרשו רבותינו זכרונם לברכה ומובא בפירוש רש"י 'לרבות השופך דם עצמו', כי צריכין לדון את עצמו לכך זכות, כמבאר בהתורה אזמרה לאלקי בעודי (בסימן רפ"ב) כי מי יודע את מקומו. והעיקר שלא יתייאש את עצמו מן הצעקה לעולם" (ליקוטי הלכות, ערלה ד, טז).

פנינים מאירים וחיידושים מזהירים מלוקטים מספרי גדולי הצדיקים ז"ע
מתוך רשימותיו של הגר"ם שכמער שליט"א אשר ציין ורשם לפניו לזיכרון.

לקט ספרי"ם

ספר דרך אמונה

מלוקט מדברי ראשונים ואחרונים ובמיוחד מדברי הבעש"ט ותלמידיו זיע"א

במקום שמם שאין שם מים, ונצמא התלמיד צמאון קשה עד שהגיע קרוב למות, ואמר למרן, מורי, צמאתי מאוד, ולא ענהו עד שהפציר בו, ואמר לו תדע, מאמין אתה באמת שברגע שברא ה' יתברך את העולם צפה כל ההוה והזמין לך מים בכאן, והתיישב בדבר ואמר לו, מורי ורבי אני מאמין באמת. ואחר כך ראו מרחוק שגוי אחד נושא שני כלים של מים על כתפו, וכשהגיעו אצלו נתן לו לשתות בשכר. ושאל מרן את הגוי לאיזה סיבה אתה נושא את המים הזה, והשיב שהאדון שלו נשתגע וצויה לו שיביא לו מים מבאר פלוני שהיא רחוקה ארבע או חמש פרסאות, ואין בזה אלא שגעון כי בעירו יש מימות טובים הרבה מאלו המים. ואמר מרן, ראה בעיניך השגחות השי"ת על כל תנועה. (ספר זוהר חי פרשת תרומה) דרך אמונה פרק יא אות רפא ל-130

יתקיים בו (תהילים קלו, ד) לעושה נפלאות גדולות לבדו (כונתו כמו שפירש בזהר הק' (בלק"ר א, ב) על זה הפסוק ז"ל, פתח ואמר לעושה נפלאות גדולות לבדו כי לעולם חסדו, כמה טיבו עביד קודשא בריך הוא ולא ידע אלא איהו בלחודו, בר נש קם בצפרא שוי רגליו על רישא דחויא דאתיא לקטלא ליה ובר נש שוי רגליו על רישיה וקטיל ליה, ולא ידע ביה בר קודשא בריך הוא בלחודו, הוי לעושה נפלאות גדולות לבדו. (ספר זוהר חי פרשת תרומה)

סיפור - אמונה בהשגחת השי"ת על כל תנועה

מעשה שמרן הרב רבי ישראל בעל שם טוב נסע עם תלמידו

הכל נגזר ברנע בריאת העולם

שיתא אלפי שנין תליין בשתא קדמאה (זוהר תרומה קא, ב) גירסא אמיתית בשתא קדמאה והוא האמת, וכך גרס מורי דודי העטרת צבי. ופירש בו מורי, שכל ההוה וכל פסיעות אדם וכל מה שיארע לאדם דבר קטן ודבר גדול לטוב ולמוטב, הכל נגזר ברנע בריאת העולם, והבחירה חפשיית. (ספר זוהר חי פרשת תרומה)

דרך אמונה פרק יא אות רפא ל-129

פירוש לעושה נפלאות גדולות 'לכרו'

אם הוא חסיד וביעור את הרע לגמרי, טהור הוא, שאין בו רע כלל, אז לא יעבור לפניו שום דבר, ולא ירגיש בצער כלל, אלא

ברכת תפוחי אדמה

השבוע למדנו בשולחן ערוך (סי' רד ס"א) שמברכים שהכל על כמהין ופטירות, וביאר המשנה ברורה (סק"ז) דכמהין הם אותם שמצויים תחת הקרקע ונבראים משומן הארץ.

כמהין = טארטאפל

והנה בספר תהלה למשה (נדפס בתחילת ספר ישמח משה) מסופר שהרה"ק בעל הישמח משה זיע"א היה רגיל לקחת תפוח אדמה לבילי הסדר לכרפס והיה מברך עליו בורא פרי האדמה, פעם אחת סיפרו לו נוהג לברך שהכל על תפוח מראפשיץ זיע"א נוהג לברך שהכל על תפוח אדמה, נעמד לאיזה רגעים וחשב ואמר אולי האמת עם הרב מראפשיץ, ולקח ספר הערוך והראה ששם נאמר על 'כמהין' - טארטאפל' וכנראה שזה מה שאנחנו קורים 'קארטאפל', שהיא תפוח אדמה, ומאז שוב לא בירך על תפוח אדמה, ולקח פעטרייז"ל לכרפס ע"כ.

כך מובא גם בספר זכרון יהודה המנהגות של המהר"ם א"ש זלה"ה (אות נז) שהיה נוהג לברך שהכל על תפוחי אדמה. וכך היה נוהג הרה"ק משינאווא זיע"א (דברי יחזקאל החדש עמו' של), וגם האשל אברהם מבוטשאטש (סי' רכה ס"ו) כתב בפשיטות דבולייש (=בולביס, תפ"א) הם בכלל כמהין ופטירות. וכך היה נוהג אא"ז בעל הקנה בושם ז"ל לברך שהכל על פי מנהג רבותיו הקדושים.

פטירות = בולביס

גם הרה"ק מקומאראנא בספר שלחן הטהור (סי' רד ס"ג) פסק שעל תפוח-אדמה הנקרא בולביס מברכים שהכל, אך הוא כתב שזה בכלל פטריות ולא בכלל כמהין, וזה לשונו: 'כמהין שוועמליך, פטריות בולביס, מברך עליהם שהכל'. וכתב שם בור' זבב (סק"ב) 'כך קבלנו מאבותינו פטריות היא בולביס שגדל משומן אדמתי ואין לו שורש בארץ אלא השרשים יוצאים מן השורש שאינו נשרש בארץ, וזהו פונגא"ש שלעזו הראשונים. ע"כ. וכוונתו למה שכתב רבינו יונה (ברכות מ:). בשם הערוך 'כמהין נקראים אותם שמצויין תחת הקרקע ונבראים משומן הארץ ונקראין בלעז טורמח"ש, ופטירות הן מין אחר שגדלים לפעמים בעצים ונקראין בלעז פונגא"ש'. אבל זה פלא קצת, שהרי על הכמהין כתב רבינו יונה שהם מצויים תחת הקרקע ולא הפטריות שגדלים לפעמים בעצים.

שיטות החולקים

מנגד, באורחות חיים (ספינקא סי' רד ס"ב) כתב בשם ספר מאורי אור (קו טהור קמח) 'הלועזים פירשו פטריות ערד עפ"ל וליתא שהם ודאי ברכתם בורא פרי האדמה, והערוך פירש כמהין טרטופל ואינו קרטאפל אלא טר"ף שאינו נזרע'.

ובאמת שמוכרחים אנו לומר שלא נתכוונו רבינו יונה והערוך לתפוח אדמה שלנו, שהרי בימיהם לא היה עדיין פרי זה ידוע בעולם, שתפוח אדמה לא נתגלה רק לפני 4000 שנים בצפון אמריקה, והם חיו כבר לפני כאלף שנים. וגם הפירוש טארטאפל אינו מבעל מחבר ספר הערוך, רק הוספה מאוחרת שהכניסו

חיוב נתינת שלישיית השקל לצדקה

חז"ל בזמן הזה לתת צדקה בכל שנה כשיעור מחצית השקל, כנגד מצות מחצית השקל שהיה בזמן המקדש, שגם מי שאין לו עניים בעירו חייב ליתן כשיעור זה לעניי עיר אחרת. ואין חיוב זה דוקא בחודש אדר קודם ניסן, אלא שבמשך השנה יתן האדם כשיעור מחצית השקל של תורה לצדקה.

וכך נפסק גם בשולחן ערוך הלכות צדקה (יו"ד סי' רמט ס"ב) 'לעולם לא ימנע אדם עצמו פחות משלישית השקל לשנה, ואם נתן פחות מזה, לא קיים מצות צדקה'. ולפי האמור נמצא דהכוונה היא למחצית השקל של תורה, בימינו ט"ח העולה 9.6 גרם כסף צרוף (ע"י מידות ושיעורי תורה עמו' תצ).

אבל הטור והש"ך (שם סק"ד) כתבו ששיעור שלישיית השקל של צדקה היא שלישיית השקל של תורה, ולא מחצית השקל של תורה. וזה יוצא בימינו 6.4 גרם כסף צרוף (עיי"ש). ולדבריהם צריך לומר שחז"ל למדו מפסוק זה חיוב מיוחד לתת לצדקה שלישיית השקל, ואינו קשור למצות מחצית השקל. והם מפרשים שבזמן בית שני שהיה בדק הבית צריך להוצאות מרובות ולא היה מספיק להם מחצית השקל, תיקנו לתת תוספת של שלישיית השקל נוסף למצות מחצית השקל (וכן פירשו המפרשים בנחמיה), ועל פי זה תיקנו גם בזמן הזה שיהא כל אחד נותן שלישיית השקל במשך השנה לצדקה.

בפרשת שקלים אנו קוראים בתורה מצות מחצית השקל שהיה מחוייב כל אחד לתת לתרומת המקדש בזמן שהיה בית המקדש קיים, וחובת מצוה זו אינו נוהג לאחר חורבן הבית, כפי שכתב בספר החינוך (מצוה קה) דשלא בזמן הבית אין חייב בה אדם אפילו העומדין בארץ ישראל. ויש רק מנהג שהביא הרמ"א בשולחן ערוך (סי' תרצד ס"א) לתת ג' חצאי שקלים לבילי פורים זכר למחצית השקל כנגד ג' פעמים תרומה שנאמר בפרשת מחצית השקל, וכיון שהיא רק לזכר אין צריכים לשער מחצית השקל כשיעור שקל של תורה, ודי בזה שנותנים מחצית השקל הקבוע באותו מקום ובאותו זמן (ובכה"ח סק"ב הביא דמי שידו משגת יש ענין להדר מחצית של תורה).

והנה בספר נחמיה (י לג) כתוב: וְהָעִמְדָנוּ עֲלֵינוּ לְתֵת עֲלֵינוּ שְׁלִישִׁית הַשֶּׁקֶל בְּשָׁנָה לְעִבְדַת בֵּית אֱלֹהֵינוּ. וכתבו הרמב"ן (ע"ה"ת שמות ל"ב) הריטב"א (ב"ב טו) והתשב"ץ (ה"א סי' קעב) שפסוק זה נאמר בבית שני על מצות מחצית השקל, שבאותו זמן של נחמיה היה שוה שלישיית השקל כשיעור מחצית השקל שבזמן משה, ועל כן נתייבאו לתת אז שלישיית השקל.

ובגמרא בבא בתרא (ט) איתא 'אמר רב אסי לעולם אל ימנע אדם עצמו מלתת שלישיית השקל בשנה, שנאמר והעמדנו עלינו מצות לתת עלינו שלישיית השקל בשנה'. ופירש הריטב"א (שם) בכוננת הגמרא שחייבו

המדפיסים בתוך ספרו, כידוע לכל שכל הפירושים שמופיע בספר הערוך בשפות שונות הכניסו המדפיסים במשך השנים ואינו מבעל המחבר.

וכך פסקו היעב"ץ בסידורו, הדרך החיים בסידורו, המהרש"ם (דע"ת סי' רב ס"ד) המשנה ברורה (סי' רב סק"מ) שאפילו על תפוחי אדמה מעוכים מברכים בורא פרי האדמה.

תמיחה בעל הקהילת יעקב שהוא בהשרשה

גם הגאון בעל הקהילות יעקב זלה"ה במכתב (אוצרות ירושלים חלק קכד עמו' שע"א) תמה על שיטות האומרים שברכתו שהכל, בזה הלשון: מאוד מאוד תמיחה על זה וקורא אני כעין שאמרו חז"ל מדבריו של בריבי ניכר שאינו בקי בתרגומים, כי אני עני נתגדלתי בעיר קטנה בילדותי והיתה מלאה שדות שלמות של תפוחי אדמה, והמה נזרעים ככל ירקות וגדלים בתוך הארץ ככל ירקות מסוג זה כמו רעטאך מייערין ובצלים, שהפרי גדל ומונח בעומק הקרקע כשני טפחים וממנו יוצאים עליו גדולים ככל שאר ירקות, ומאוד מאוד תמחה לומר שזהו כמהין ופטירות, הלא כמהין ופטירות גדלים על הארץ בלי שום השרשה כלל (ע"י ברכות מ: ירושלמי מעשרות פ"א ה"א), ומה זה שייך לתפ"א שהוא בהשרשה גמורה, וכל זה עיני ראו ולא זר שהוא בהשרשה ככל שאר ירקות בלא שום שינוי כלל, דהדבר פשוט וברור שברכתו בורא פרי האדמה. ע"כ.

צורת הגידול של תפוח אדמה

וכדי ליישב את הדברים נקדים לתאר את צורת הגידול של תפוח-אדמה, כי דרך גידולו שונה משאר פירות וירקות. אצל רוב סוגי הפירות והירקות מתפתח שורש בתוך האדמה במקום שנקלט הגרעין, ומן השורש היא יוצא צמחים וענפים על גבי האדמה, והפרי או הירק גדל או על הצמח או על השורש מבחוץ. כמו שכתוב בפרשת בראשית (בראשית א) 'תדשא הארץ דשא' ופירש רש"י שהארץ תתמלא ותתכסה לבוש עשבים, כלומר שהדשא צומח על הארץ כמין לבוש, 'עץ פרי עושה פרי', כלומר שהפרי נעשה דרך התפתחות צמיחת העץ.

ויש סוגי ירקות כמו צנון וגזר שהשורש שלהם נאכל, והעלים שיוצאים מהם נזרקים, השורש עצמו אינו תחוב בעומק באדמה, אלא מתפתח ויוצא קצת על פני האדמה ועליו צומח העלים כלפי מעלה. אמנם אצל תפוח אדמה התהליך שונה, שהתפוח האדמה הינה חלק מהשורש שבתוך האדמה, ואינה חלק מהשורש והצמח שיוצא על פני האדמה, שאצלם יש שורש שיוצא על פני האדמה שמסתעף ועולה ממנו צמח עם גבעול זקוף ועל הגבעול יש סוג פרי שאינו נאכל, אך בתוך האדמה בעומק היכן שמתפשטים השורשים יוצא בכל מיני מקומות פקעות תפוחי אדמה מן השרשים.

פרי שבתוך האדמה

ונראה שלכל השיטות פרי שצומח בתוך האדמה ולא על פני האדמה ברכתו בורא פרי האדמה, שהרי צנון וגזר עיקרו צומח בתוך

האדמה ומברכים עליהם בורא פרי האדמה, וכן בוטנים אמריקאים דרכם לצמוח בתוך עומק האדמה מן השרשים כמו תפוח אדמה ואין פוצה פה ומצפצף לברך עליהם שהכל. והגם שבפרשת בראשית נאמר שהפירות יצאו על פני האדמה, די בזה שיוצא קצת מהפרי או מהגבעול על פני האדמה.

תפ"א גדל משומן הקרקע

ועיקר סברת הגדולים שהורו לברך שהכל על תפוח אדמה היא לפי שהבינו שזהו ממשפחת הכמהין ופטירות שגדלים משומן הקרקע, ולא ממשפחת הפירות והירקות שגדלים מכח גרעין הפרי לבד. ומה שתמה בעל הקהילות יעקב שיש להם שורש וזרעים אותם, יש להשיב שהרי כיום אנו יודעים שגם כמהין ופטירות נזרעים וצומחים משורש, אלא שחז"ל הבינו שיעיקר התפתחות יניקתם היא מן האויר ושומן הקרקע, ולא דרך כח צמיחת גרעין הפרי, כך גם תפוח אדמה עיקר יניקתם הוא משומן הקרקע ולא מכח שורש הפרי. וכעין זה מצינו בחז"ל שהתייחסו לתולעים שבפירות ושבדגים ושכמים שנוצרו משם, אף שאנו יודעים כיום שיש להם שורש של זכר ונקבה, דעיקר רביתיהו היא יותר מהסביבה ולא מהשורש לבד.

ולא נתכוונו לומר דכמהין של חז"ל הם תפוח אדמה שלנו, רק שתפוח אדמה שלנו דומה לכמהין של חז"ל, ששניהם רבייתם מתחת

לפני הקרקע, וכידוע כמהין לבנות דומים בצורתם ומראיתם ממש כמו תפוח אדמה שלנו, ואין להם צורת פרי רגיל שצומח מגזע של שורש או של שיח ובעול, רק מתפשט והולך וגדל בעיגול צורת פטריה שמתפשט מכח האויר וההבל, ולכן נחשבים כגדל מכח השומן שבסביבתם (ולכן אין להשוות בוטנים לתפוח אדמה, דבוטנים יש להם קליפה וניכר שהיא פרי הצומח מן השורש לתוך הקליפה כצורת הגדילה של פרי). ואפשר ששם טארטאפל היא צירוף של טארט-עפיל, עוגת-תפוח, שכמהין ופטירות דומים לגלוסאטות ותפוחים (ע"י רש"י שבת ל:).

ומבעלי לשון שמעתי כי משפחת הכמהין נקרא בגרמנית 'טאריפול' והיא צירוף של שני מילים בגרמנית העתיקה טארי-פולי, שפירושו פקעת, מן האדמה (טארי=אדמה, פולי=פקעת), שהכמהין הם מיני פקעת שצומחים מתחת לפני האדמה, וזה נובע משפת לטינית העתיקה שהיה נקרא טארי-טובער. וכשנתגלה התפוח האדמה שלנו קראוהו על שם זה טארטאפל"ל שזהו גם פקעת מן האדמה, ודומים זה לזה (ואפשר עוד דלשון טרטופל היא טורטוף-אפיל, ומילת טורטוף בינונית היא תונגה שחי מהסביבה ואינה עצמי).

כל זה כתבנו כדי ליישב שיטת הפוסקים לברך שהכל, אבל מי שאין מנהג אבותיו בידו לברך שהכל, אל לו לזוז מפסק המשנה ברורה לברך בורא פרי האדמה וכדעת רוב האחרונים.

ועל למוד הפוסקים הזוהר מאד מאד ביותר מפל הלמודים... והוא תקון גדול מאד מאד... ואמר, שפלא איש ישראלי מהיב ללמד בכל יום ויום פוסקים ולא יעבר.

בע"ה ניתן לשמוע שיעור בעמוד היומי
מידי יום בשלוחה 433 בקול אנ"ש

רבי יצחק בן מוהרנ"ת (א)

פרשת המחלוקת

בשנת תקצ"ה לא הגיע ר' יצחק לקיבוץ ראש השנה באומא, כי כמה שבועות מקודם נפל לערש דווי ועדיין לא שב לאיתנו, כמבואר באריכות במכתבים.

ויהי באמצע שנת תקצ"ה, כשהתגברה המחלוקת על כלליות אנ"ש חסידי ברסלב בכלל, ועל מוהרנ"ת ותלמידיו הקדושים בפרט, והותר למתנגדים לעשות לאנ"ש כל מה שלבם חפץ. בימים ההם היה להם למתנגדים סימן, שמי שאינו מקלל את מוהרנ"ת הרי זה סימן שהוא נמנה מחסידי ברסלב ומותר לקפח שוקיו ולרדפו ולהזניח במלחמת חרמה, ומה גם לקפח פרנסתו שאין לך מצוה גדולה מזה (כמו שכתב החולק הגדול במכתבו).

גם בעיר טולטשין גברה יד המתנגדים על אנ"ש, וחפצו לענות ולהכות את ר' יצחק (עיני ימי התלאות דף כ"ב), ובכך החלו לדבר על לב הנגיד ר' יוסל הויזינער שהוא אשר מינה את ר' יצחק למלאכת הבית-דואר, ודיברו על לבו שיקפח את פרנסת ר' יצחק באשר שהוא נוסע לאביו מוהרנ"ת לברסלב, ובכלל הוא נחשב בין חסידי ברסלב, שהם חייבים מיתה בידי אדם.

ר' יוסף הויזינער דחה אותם בלך ושוב וטען לפנייהם: וכי בשביל שהוא נוסע לברסלב לאביו הרי זה סימן שהוא מחסידי ברסלב? אין זה שום ראייה, כי נוסע הוא לאביו בגלל כיבוד אב, וכן למשפחתו בגלל קרבתו עליהם, ובאמת אינו חסיד כלל. המתנגדים הוכרחו לקבל דבריו ולא יכלו לעשות לו רע.

ראש השנה שנת תקצ"ו

אמנם בהגיע חודש אלול והכין עצמו ר' יצחק לנסוע לעיר אומא על ראש השנה, הבין ר' יצחק שזה יהיה הוכחה גדולה למתנגדים שהוא מחסידי ברסלב (ולא סתם שנוסע לאביו), והיה במצוקה גדולה שלא ידע לשית עצה בנפשו, כי ידע ברור שבשביל הנסיעה לאומא יוכרח להתפטר מפרנסתו, ולכן הקדים עצמו קודם ראש השנה ונסע לברסלב לאביו מוהרנ"ת לשאול את פיו כדת מה לעשות.

אביו מוהרנ"ת אמר לו: "בני יקירי לא אדע מה אומר לך, אבל ידוע תדע שהנסיעה לאומא זה עולה על הכל, וכמאמר רבינו"ל (חיי מוהר"ן) "וואס זאל איך אייך זאגן קיין גרעסערס דערפון איז נישט דא" ומחויבים לקיים זאת בכל כוחו ומאודו".

ר' יצחק כששמע הדברים המפורשים היוצאים מפי אביו הגדול, החליט שלא יסתכל על שום דבר, ונסע על ראש השנה לאומא.

במוצאי ראש השנה הבין ר' יצחק שעכשיו הרי הוא מחוסר לחם, גם הבין שמיד בבואו לביתו תעיק לו אשתו בדבריה, כי בלא"ה הרי היא מתנגדת בתוקף נגד חסידי ברסלב, ועוד היא לה עכשיו טענת "מה נאכל". וחשב לעצמו שמעתה עליו להיות נע ונד בין אנ"ש, ועשה לעצמו חשבון שמעתה יהיה פרוש לגמרי מעסקי העולם, והחליט שיבוא לאביו לשפוך לפניו מרירות לבבו ולשאלו לאן יעשה דרכו בראשונה.

בטח בה' כי גדול אדונו

אמנם מוהרנ"ת בגודל קדושתו וחכמתו אמר לו: שמע בני בקולי, שוב לעיך לטולטשין ותלך ישר לביתך. ואם אשתך תבוא נגדך בטענותיה וצעקותיה, לא תענה לה דבר ותשתוק. ואודות פרנסה אל תדאג כלל כי אין מעצור לה' להושיע, בטח בה' כי גדול ה' ורב להושיע.

מיהר ר' יצחק לקיים דבר אביו וחזר לביתו לטולטשין ועשה הכל כמצווה עליו. אמנם מפרנסת הבית-דואר הסיח דעתו, כי חשב לדבר ברור שאבד שם את משמרתו.

ויהי ממחרת בדרך הילוכו ברחוב העיר פגש את הרבני ר' יוסל הויזינער (שהוא אשר נתן לו את משרת הבית-דואר) ושאל ר' יוסף בתמיהה: ר' יצחק מדוע אינך בא אל הפאסט? אל תירא ואל תחת. שוב אל הפאסט ואל תפריע עצמך מלזות שפתי האנשים המתנגדים, אני הנני הבעל הבית והכל כמקודם, כי באמת בגלל כשרותו וישרותו נתקבל ר' יצחק מאד בכלליות אנשי העיר, ולכן לא הזיק לו למעשה הדבר כלל (ימי התלאות דף כ"ב).

"המפיל חבלי שינה"...

את מאמר הגמרא (שבת לא.) בשעה שמכניסין אדם לדין, אומרים לו 'נשאת ונתת באמונה' - היו החסידים מפרשים, שהשאלה הראשונה היא אם 'עשית' משהו באמונה [-האסט געטאן עפעס אין אמונה], כי זה כל מעשינו בעולם הזה להחיות בכל יום את האמונה.

כמו בגשמיות שהאדם אוכל כל יום ולא מסתפק במה שאכל אתמול, כן הדבר באמונה שצריך לתת לה מזון ולהחיותה ולחדש אותה מדי יום ביומו, כמו שנאמר "חדשים לבקרים רבה אמונתך" (איכה ג כג). וכן אמר דוד המלך עליו השלום "ורעה אמונה" (תהלים לו א) לרעות את האמונה [-פאשען די אמונה] מלשון אכילה. לרכוש לעצמו כל יום יותר ויותר אמונה, לזון אותה ולהחיותה.

כיצד? בכוח ה"מודה אני" שאומרים, ובכוח "ברכות השחר" שמודים ומשבחים את מארי עלמא בכל יום ויום, ובכוח שלושת התפילות שמתפללים, המלאות באמונה, ע"י ריבוי האמנים, ואמן יהא שמיה רבה, וע"י המאה ברכות שבכל יום.

יהודי פותח את סדר יומו באמירת "מודה אני לפניך מלך חי וקיים, שהחזרת בי נשמתی בחמלה, רבה אמונתך". וכמו כן הוא מסיים את יומו בברכת "המפיל חבלי שינה על עיני ותנומה על עפעפי".

הבה ונתבונן כמה גדול הוא החסד שעושה הקב"ה לאדם עי"י, שרוצה לישון לחדש כוחו, והקב"ה אכן מפיל עליו שינה, כי אם הקב"ה לא היה מפיל עליו חבלי שינה - לא היה נרדם, והיה יכול להתגלגל על מטתו כל הלילה. לפיכך כאשר שוכבים לישון, יש לעורר בקרבנו אמונה שלימה שהשי"ת מפיל חבלי שינה על עינינו ותנומה על עפעפנו, ובלא כן היינו ח"ו מתפתלים על משכבנו מבלי יכולת לנום אפילו תנומה קלה, כי אין שום דבר הנעשה מאלי.

היה פעם **אברך בנתי אונגריין**, שסבל ממחלה כזו שלא הצליח להירדם. הוא לא זכה לקבל את המתנה הזאת שיפילו על עיניו חבלי שינה ותנומה על עפעפיו, וכל בתי אונגריין סבלו ממנו, כי אדם זה התייאש מלהישאר על מיטתו והיה יוצא מביתו ומעיר את כל תושבי השכונה...

הנוגע לענייננו, להבין כמה עלינו להודות על המתנה הטובה ששמה 'שינה', שהקב"ה מפיל שינה על עינינו.

חז"ל הקדושים תיקנו לומר מדי יום הודאות ותשבחות לשמו הגדול והקדוש על סדרי הטבע שהקב"ה סידר ומסדר את עולמו, כמו "יוצר אור ובורא חושך", "אשר דברו מעריב ערבים" וברכות השחר וברכות הנהנין, "אשר יצר" וכו', שכל אלו הגם שנדמה שהם טבע, המה חסדים גדולים טובים נפלאים מהבורא יתברך המחדש בטובו בכל עת ורגע, שיתבן שמו. לכן אנו חייבים להודות לו על כל דבר.

מרגלא בפומיה של **החסיד הוותיק רבי אלי ראטה ע"ה**: היש לנו מושג מהו "אשר יצר", מה טמון בשבח זה, שהוא ההודאה להשי"ת על חסדו הגדול שהטביע בגוף לנקות ולטהר עצמו ללא קושי: א. נתוח קשה ומסובך. ב. בלי חומר הרדמה [-שלאף געטראנק]. ג. בלי יסורים. ד. באופן קל ביותר. ה. מהפרופסור הגדול ביותר. ו. ובחינם ללא פרוטה אחת. את זה צריך לחשוב בכל אשר יצר. כי בקצת התבוננות נגיע להכרה שיש כאן פלאי פלאות מדהימים, והם כולם מניסוך ונפלאותיך שבכל עת ורגע.

וכאשר האדם מתרגל לומר את הברכות בכוונה - נעשה מקושר להשי"ת, וזוכה לקרבת אלקים, והעולם הנראה לפניו מאיר וזורח. גם אכילתו ושתיתו ושינתו והפכים לאלוקות, האכילה מקדשת אותו ומטהרת אותו, השינה מקדשתו ומטהרתו וכל עניני הגשמיות מקדשים ומטהרים אותו להיות עבד ראוי לאלקיו, ואז הוא חי בהרגשה הנפלאה של כגמול עלי אמו, שהכל בא לו מאת השי"ת הנותן לו בשפע וביד רחבה.

אבל אם אינו חי באופן זה וחסרה לו דעת אמיתית זו, אינו נכנס בגדר חי כלל, לפי שהגשמיות שלו מנותקת מהשי"ת חי החיים, ואין הוא בגדר 'אדם חי' אלא כ'בעל חי', כי מטבע הבעל חי שאפשר לעשות עמו הטובות הגדולות ביותר, אך מיד לאחר מכן יהרוג את מייביו, וכמו שמסופר באיזה מדרש, מעשה **באדם שהיה לו סם המסוגל להחיות מתים**, והלך בדרכו וצמצא פגז של אריה מת, והחיה את האריה, והלך הארי וטרף את האדם. זהו בעל חי. אבל האדם הוא בר דעת, וצריך להיות היפך מהקצה אל הקצה של טבע בעל חי - להודות ולהלל תמיד למיטיבו שהוא השי"ת, ואז הוא יוצא מגדר בעל חי ונקרא אדם חי.

המשך מעמוד א'

ורבי נתן מסיים שם: "משנכנס אדר מרבין בשמחה, כי אז צריכים להכניע קלפת המן עמלק שהוא המדמה, ועל כן צריכים להרבות בשמחה שזכינו להיות מזרע ישראל ולא עשני גוי שעל ידי זה מכניעים המדמה וזוכים לעלות לכל המדרגות שבקדושה".

בשבת זו אנו קוראים בפרש תרומה שכולה נדבת הצדקה למשכן, ובה אנו גם קוראים את הראשונה בארבע פרשיות 'פרשת שקלים', שענינה צדקת המשכן, זוהי התחלת המלחמה בעמלק שורש הטעיית המדמה שאינו מבורר. בימי מלחמה בעמלק אלו נעשה כל שביכלתנו לברר המדמה הטוב, בשמחה בצדקה ובהתעוררות לדמות עצמנו אך ורק לכשרים האמיתיים בלבד אש לתורה ועבודה בשמחה.

<p>ברכת מזל טוב</p> <p>להי"ר שמואל ווילפרין ה"ו להג' היינע בני סרדיני יחודה נ"ו לעיל תורה ומצוות</p> <p>הי"ר שייבה לנילו לתורה לחופה ולמעש"ט ולרוב נחת וקדושה</p>	<p>ברכת מזל טוב</p> <p>להי"ר וינה צביצקי ה"ו להג' חולדת הבן הי"ר שייבה לנילו לתורה לחופה ולמעש"ט ולרוב נחת וקדושה</p>
<p>ברכת מזל טוב</p> <p>להי"ר אברהם יוסף וזרטהוייטר ה"ו להג' חולדת הבן הי"ר שייבה לנילו לתורה לחופה ולמעש"ט ולרוב נחת וקדושה</p>	<p>ברכת מזל טוב</p> <p>להי"ר אליהו פרידמן ה"ו להג' חולדת הבן הי"ר שייבה לנילו לתורה לחופה ולמעש"ט ולרוב נחת וקדושה</p>
<p>ברכת מזל טוב</p> <p>להי"ר ישעיה קוטל ה"ו להג' היינע בני אלטור סרדיני נ"ו לעיל תורה ומצוות</p> <p>הי"ר שייבה לנילו לתורה לחופה ולמעש"ט ולרוב נחת וקדושה</p>	<p>ברכת מזל טוב</p> <p>להי"ר ח' שטחה סטארט שליט"א להג' היינע בני שפען נ"ו לעיל תורה ומצוות</p> <p>הי"ר שייבה לנילו לתורה לחופה ולמעש"ט ולרוב נחת וקדושה</p>